

Onko elinikäinen oppiminen vain ammatillista?

Duke, Chris (ed. 2005). **The Tertiary Moment. What road to inclusive higher education?** Leicester, UK, NIACE.

Korkea-asteen koulutuksen integroiminen selkeämmäksi kokonaisuudeksi on ollut brittiläisessä keskustelussa esillä jo pit-

kään. Uusimpana innovaationa tällä saralla ovat HEFCE:n (Higher Education Funding Council) lanseeraamat ”elin-

ikäisen oppimisen verkostot” (lifelong learning networks, LLNs), joilla tarkoitetaan yliopistojen ja niiden lähialueilla sijaitsevien oppilaitosten luomia yhteistyöorganisaatioita. Tavoitteena on luoda opiskeli-

jan kannalta mielekäs ympäristö, jossa olisi mahdollista joustavasti liikkua ja edetä eri opiskelumuodosta, opetusohjelmasta ja oppilaitoksesta toiseen. Vuonna 2004 NIACE (National Institute of Adult Continuing Education) järjesti seminaarin, jossa pohdittiin elinikäisen oppimisen verkostoja aikuisten kannalta. Tämä artikkelikokoelma on koottu tuon seminaarin annista.

Kuten **Chris Duke** avausartikkelissaan toteaa, aikuiset eivät suinkaan ole elinikäisen oppimisen verkostojen julkilausuttu tehtävän keskiössä. Näiden verkostojen tavoitteena on ensisijaisesti lisätä nuorten hakeutumista korkeakoulutukseen myös ammatillisesta väylästä pitkin eli toisin sanoen lisätä ammatillisessa koulutuksessa olevien nuorten etenemistä korkeakoulutukseen. Melko kapea tehtävä verkostoille, joiden nimessä sentään puhutaan elinikäisestä oppimisesta? Monen kirjaan kirjoittaneen huolenaiheena onkin juuri se, mikä elinikäisen oppimisen verkostojen tarkoituksena oikeastaan on.

Duke toteaa, että ammatillisuuden kautta verkostot kuitenkin nousevat kiinnostaviksi myös aikuisten näkökulmasta. Jos elinikäinen oppiminen voisi tätä kautta paremmin toteutua työn ja opiskelun vuorotteluna ja yhteen nivoutumisena, voisi myös aikuinen oppija tulevaisuudessa olla ”normaali” opiskelija. Samalla tutkintojen merkitys voisi muuttua, jos opiskelulla sinänsä, eikä ainoastaan suoritetuilla tutkinnoilla, olisi arvoa. Opiskelun keskeyttäminen näyttäytyisi eri valossa kuin nyt. Tasa-arvoisen elinikäisen oppimisen edellytyksiä pohtiessaan Duke näkee

tehtävän kuitenkin hankalaksi. Hänen luettelemiaan esteitä ovat järjestelmän erilaistuminen, akateeminen kulttuurin konservatiivisuus, arviointikulttuurin mukanaan tuoma lyhytnäköinen nopeiden interventioiden politiikka sekä eriarvoisuuden normalisoituminen osaksi yhteiskunnallista todellisuutta.

Kirja jakautuu kolmeen löyhästi rakennettuun teemaan. Ensimmäisen jakson artikkelit tarkastelevat elinikäisen oppimisen verkostoja yleisemmältä tasolta, eritellen niiden tarkoitusta, tavoitteita ja kehyksiä. **Philip C. Candy** nostaa tekstissään esiin voimia, joiden hän näkee auttavan elinikäisen oppimisen toteutumista yhteiskunnassa. Muutoksen nopeus, oppijoiden näkeminen oman tietonsa rakentajina ja uudet teknologiat ovat viisaasti käytettynä edistämässä tätä päämäärää. **Richard Taylor** puolestaan on aikuisten asemasta korkeakoulutuksessa hyvin huolissaan ja tarkastelee Britanniassa harjoitettua korkeakoulupolitiikkaa varsin kriittisesti. Hän peräänkuuluttaa todellista tasa-arvoa ja moittii elinikäisen oppimisen verkostojen tehtävänasettelua.

Adrian Perry tarkastelee yliopistojen yhteistyökumppaneita, opistoja ja ammatillisia oppilaitoksia. Yhteistyössä yliopistojen kanssa on paljon hyvää, mutta uhkana on, että tämän sektorin omat traditiot ja tehtävät unohtuvat. Kamppailussa eloonjäämisestä ja resursseista status- ja imago-kysymykset eivät saisi nousta määräväksi tekijäksi. **Geoff Taylor** tarkastelee artikkelissaan hieinan samaa asiaa, mutta yliopistojen ja korkeakoulujen kannal-

ta. Aidosti kolmannen asteen koulutus tarkoittaisi yliopistojen kannalta radikaalia muutosta. Kyse ei olisi vain instituutioiden laajentamisesta ja kasvatamisesta, vaan kokonaisesta ajatustavan muutoksesta.

Kirjan toisessa jaksossa tuodaan esiin spesifimpiä kysymyksiä ja esitellään käytännön kokemuksia. Tässä jaksossa nousee moneen otteeseen esiin kysymys, ovatko elinikäisen oppimisen verkostot taas yksi uusi rakennelma järjestelmässä, jossa samoja funktioita toteuttavat jo monet muutkin olemassa olevat yhteistyöorganisaatiot.

Neil Garrod kuvaa artikkelissaan hiljattain toteutettua yliopiston ja collegen yhdistämistä. Kuvatessaan spesifisti tiettyyn yksittäiseen instituutioon liittynyttä prosessia hän samalla kuvaa myös laajemmin kahden eri sektorin suhdetta toisiinsa. **Kath Dentrach** tarkastelee artikkelissaan access-kurssia, joista 1980-luvulla tuli aikuisten ns. kolmas reitti korkeakoulutukseen. Access-kurssit eroavat elinikäisen oppimisen verkostoista siinä, että ne on nimenomaisesti suunnattu aikuisille. Dentrach erittelee artikkelissaan myös ammatillisuuden merkitystä aikuisten kannalta ja korostaa monen muun kirjoittajan tavoin, että ihmisen ammatti, elämäntehtävä tai kutsumus tulisi nähdä tässä kontekstissa hyvin laajasti.

Robert E. Burgess kertoo jo olemassa olevasta paikallisesta verkostosta. Artikkelin mielenkiintoisin osio on sen alussa, jossa kirjoittaja pohtii elinikäisen oppimisen verkostojen perimmäistä luonnetta ja niitä olettamuksia, joita niiden tavoitteenasettelussa voidaan nähdä olevan taustalla. Myös

David Vincent erittelee elinikäisen oppimisen verkostojen ideoita ja pohtii mm. käytettyä kieltä. Elinikäisen oppimisen verkostoihin keskeisesti liitetty etenemisen käsite kuuluu osaksi hierarkkista terminologiaa, jossa koulutusasteita laitetaan normatiivisesti arvojärjestykseen.

Kirjan viimeinen jakso maailee erilaisia "mahdollisia tulevaisuuksia". Kevin Whitstonin kirjoitus on epäilemättä ylioptimistinen – niin kritiikittä hän listaa elinikäisen oppimisen verkostojen mukanaantuo- mia positiivisia asioita. Laurence Howells hahmottelee artikkelissaan Skotlannin koulutuksen tulevaisuudenkuvia. Myös hänen sävynsä on tulevaisuuden suhteen positiivinen. Gareth Parry puolestaan on kriittisempi. Brittiläisen järjestelmän eräänlaisena ominaislaatuna on

tendenssi hierarkkisuu- teen ja arvojärjestyksiin. Niinpä hänen mukaansa nyt käynnissä olevien muutosten myötä raja-aidat ovat pikemminkin nousemassa kuin että tapahtuisi todellista integroitumista. Brittijärjestelmän samoihin ominaisuuksiin viittaa myös David Watson päätösartikkelissaan: "The big trap in the UK at the moment is the illusion that *aiming higher* and *widening participation* are the same thing" (s. 135).

Kirjoittajat edustavat erilaisia näkökantoja ja pakottavat siten lukijankin pohtimaan asiaa monelta eri kantilta. Ongelmana on, että kirjan artikkelit ovat kovin lyhyitä ja tiiviitä. Ajatuskulkujen esiin nostamiseen, kehittelyyn ja perusteluun olisi voinut mielihyvin käyttää enemmän tilaa. Samalla tekstit sisältävät kuitenkin paljon yksityiskohtia, jotka liittyvät spe-

sifisti brittiläiseen koulutukseen. Tämän järjestelmän seka- vuus ja monimutkaisuus tekevät kirjastakin välillä vaikeaselkoisen.

Artikkelit voikin nähdä puheenvuoroina keskusteluun, jossa yhtäältä eritellään spesifisti brittiläisen järjestelmän piirteitä. Toisaalta artikkelit voidaan nähdä puheenvuoroina myös laajempaan ja yleisempään korkeakoulupoliittiseen keskusteluun, jossa otetaan kantaa yliopistojen tehtävään ja tarkoitukseen, aikuisten asemaan korkeakoulutuksessa, yliopistokoulutuksen ammatillisuuteen, tasa-arvoon ja muihin teemoihin, jotka ovat osaltaan määrittämässä yliopiston ja korkeakoulutuksen perimmäistä olemusta ja rajoja.

Nina Halttunen